

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 stycznia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta de Heij - Kaplińska

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Dawejnis

po rozpoznaniu w dniu 09 stycznia 2013 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P.

przeciwko (...)z siedzibą w P.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. uznaje za niedozwolone i zakazuje (...) z siedzibą w P. wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umownego o nazwie: „Regulamin Promocji „(...)” organizowanej w sklepach (...)” o treści: „Organizator zastrzega sobie prawo zmiany postanowień niniejszego Regulaminu w każdym czasie, poprzez zamieszczenie uaktualnionego tekstu Regulaminu w sklepach wymienionych w załączniku (...) oraz na stronie internetowej (...)”;

II. zasądza od pozwanego (...) z siedzibą w P. na rzecz powoda (...) z siedzibą w P. kwotę 360,00 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

III. zasądza od pozwanego (...) z siedzibą w P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 600,00 (sześćset) złotych tytułem opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony z mocy prawa;

IV. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego (...) z siedzibą w P..

SSO Jolanta de Heij - Kaplińska

XVII AmC 3746/12

UZASADNIENIE

Powód (...) z siedzibą w P. pozwem z dnia 26 kwietnia 2012 roku, skierowanym przeciwko (...) z siedzibą w P. (dalej: (...)) wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia zamieszczonego we wzorcu umowy o nazwie „Regulamin Promocji (...) organizowanej w sklepach (...)” o treści: „Organizator zastrzega sobie prawo zmiany postanowień niniejszego Regulaminu w każdym czasie, poprzez zamieszczenie uaktualnionego tekstu Regulaminu w sklepach wymienionych w załączniku (...) oraz na stronie internetowej (...)”.

W ocenie powoda wskazane w pozwie postanowienie stanowi niedozwoloną klauzulę abuzywną w rozumieniu art. 385¹ k.c., ponieważ w sposób sprzeczny z prawem dopuszcza możliwość dowolnego dokonywania zmian w regulaminie z dowolnych przyczyn i w dowolnym czasie bez zachowania terminów wypowiedzenia.

(pozew, k. 2-3).

Pozwana wniosła o odrzucenie powództwa, ewentualnie o jego oddalenie oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym wynagrodzenia pełnomocnika.

(...) wskazała, że w okresie od dnia 2 stycznia 2011 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku prowadziła akcję promocyjną na warunkach określonych przedmiotowym regulaminem.

Pozwana podniosła również, iż postanowienia wzorców umów i regulaminów o treści podobnej do zawartej w regulaminie pozwanej były już uznane przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznane za niedozwolone i tym samym znajdują się już w rejestrze niedozwolonych klauzul prowadzonym przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Jednocześnie, (...) nadmieniała, że z uwagi na powyższe wnioski o odrzuceniu powództwa jest zasadny.

Ponadto, zdaniem pozwanej kwestionowany zapis nie stanowi niedozwolonej klauzuli, nie kształtuje praw i obowiązków w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami ani też nie narusza w sposób rażący interesów konsumentów. Według pozwanej, była ona uprawniona, jako organizator, do jednostronnej zmiany regulaminu. (...) wskazała, że przy zachowaniu najwyższej staranności nie ma żadnych możliwości uprzedzenia przyszłych konsumentów o zamiarze wprowadzenia zmian do regulaminu w inny sposób niż w nim opisany.

Pozwana nadmieniała także, że nie dokonała żadnych zmian regulaminu w trakcie jego obowiązywania i nie miała takiego zamiaru. Tym samym pozwana podkreśliła, iż gdyby zamierzała dokonać zmiany, każdy klient posiadający Kartę Rabatową zostałby wcześniej o tym uprzedzony i otrzymałby tekst nowego regulaminu z informacją o przysługujących mu uprawnieniach.

W przypadku nieuwzględnienia argumentacji pozwanej, na podstawie art. 102 k.p.c. wniosła o nieobciążanie jej kosztami procesu.

(odpowiedź na pozew, k. 14-17).

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

W ewidencji przedsiębiorców prowadzonej przez Sąd Rejonowy P. w P.VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) figuruje (...)z siedzibą w P. przy ul. (...), utworzona (...).

(...) prowadzi działalność usługową w zakresie m.in. produkcji pieczywa, wyrobów ciastkarskich, lodów oraz ich sprzedaży.

(dowód: odpis z Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 14 czerwca 2011 roku, nr (...), k. 20-22).

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej (...) w obrocie z konsumentami posługuje się wzorcem umowy o nazwie „Regulamin Promocji (...) organizowanej w sklepach (...)” który zawierał zakwestionowane postanowienie o następującej treści:

„Organizator zastrzega sobie prawo zmiany postanowień niniejszego Regulaminu w każdym czasie, poprzez zamieszczenie uaktualnionego tekstu Regulaminu w sklepach wymienionych w załączniku (...) oraz na stronie internetowej (...).”

(dowód: wydruk wzorca umownego o nazwie: „Regulamin Promocji(...)» organizowanej w sklepach (...)”, k. 7-9).

Przedmiotowy regulamin obowiązywał w okresie od dnia 2 stycznia 2011 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie niekwestionowanych wzajemnie twierdzeń Stron oraz dokumentów zgromadzonych w toku postępowania sądowego.

Powyższy materiał dowodowy z uwagi na wzajemną spójność i logiczność na podstawie art. 230 k. p. c. uznano za wiarygodny.

Sąd Okręgowy w Warszawie zważył co następuje:

Stosownie do treści art. 479³⁶ i art. 479³⁸ k.p.c. przedmiotem postępowania prowadzonego przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie jest kontrola i analiza postanowień konkretnej, zawartej przez strony umowy, lecz kontrola abstrakcyjna wzorca umownego stosowanego przez przedsiębiorcę w obrocie z konsumentami, którego postanowienia mogłyby kształtować treść stosunku prawnego w przypadku zawarcia umowy konsumenckiej.

Jak słusznie wskazała pozwana w rejestrze prowadzonym przez Prezesa UOKiK są wpisane klauzule o treści tożsamej z treścią zakwestionowanego postanowienia.

Mimo wpisania do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, dopuszczalne jest wytoczenie powództwa przeciwko innemu przedsiębiorcy stosującemu takie same lub podobne postanowienia wzorca, jak wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. (por. uchwała SN z 7 października 2008r. sygn. akt III CZP 80/08).

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Za nieuzgodnione indywidualnie uważa się takie postanowienia umowy, na treść których konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Postanowienia, których uznania za niedozwolone żąda powód stanowią część regulaminu „Regulamin Promocji(...)» organizowanej w sklepach (...)”. Postanowienie zaskarżone jako pochodzące z wzorca umowy, co do zasady nie stanowi przedmiotu indywidualnego uzgodnienia stron, ani nie podlega negocjacji.

Wzorzec umowy to jednostronnie przygotowane z góry przed zawarciem umowy postanowienia (klauzule umowne) w postaci wzorów, regulaminów, ogólnych warunków, tabeli opłat o cechach, które określają prawa i obowiązki stron, zwłaszcza wtedy, gdy znajduje się do nich odniesienie.

Przejawem zasady swobody umów jest możliwość kreowania stosunków prawnych przy użyciu wzorców umownych, to znaczy w taki sposób, że określony przez jedną stronę wzorzec umowy wiąże drugą stronę, o ile tylko został jej skutecznie doręczony albo mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści, co nie dotyczy jednak umów z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego (art. 384 k.c.).

W przedmiotowej sprawie nie mamy do czynienia z uzgodnieniem indywidualnym. Ustawa wprost uznaje postanowienia przejęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi za nieuzgodnione indywidualnie - art. 385¹ § 3 zdanie 2 k.c. W razie wątpliwości ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy – art. 385¹ § 4 k.c. Dowód ten nie został w niniejszej sprawie przeprowadzony.

Aby uznać zaskarżone postanowienie za abyzywne musi być spełniona przesłanka kształtowania praw i obowiązków konsumenta w sposób (i) sprzeczny z dobrymi obyczajami (ii) rażąco naruszając jego interesy. Kryteria te muszą być stosowane łącznie (por. M. Bednarek, Wzorce umów w prawie polskim, Wydawnictwo C.H.Beck Warszawa 2005, s. 178).

W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. przez dobre obyczaje rozumie się reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa Sądu Najwyższego (m.in. wyroki z dnia 8 stycznia 2003 r., II CKN 1097/00 oraz z dnia 4 czerwca 2003 r., I CKN 473/01), dobre obyczaje są równoważnikiem zasad współżycia społecznego, które obejmują reguły wiążące nie tylko w obrocie powszechnym, ale i w stosunkach z udziałem profesjonalistów. Na aprobatę zasługuje pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 13 lipca 2005 roku (I CK 832/04), zgodnie z którym „działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku. Obie wskazane w art. 385¹ §1 k.c. formuły prawne służą ocenie tego, czy standardowe klauzule umowne zwarte we wzorcu umownym przekraczają, mówiąc najogólniej, zakreślone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków stron konsumenckiego stosunku obligacyjnego”.

Klauzula dobrych obyczajów nakazuje dokonywanie oceny w świetle norm pozaprawnych, przy czym chodzi o normy moralne i obyczajowe, powszechnie akceptowane albo znajdujące szczególne uznanie w określonej sferze działań. W stosunkach z konsumentami szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerowość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, będą uznawane za sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Za sprzeczne z dobrymi obyczajami uważa się m.in. działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, działania zmierzające do dezinformacji i wywołania błędnego przekonania konsumenta lub niezapewniające rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. W potocznym rozumieniu są to zachowania nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od standardów postępowania. Przede wszystkim za sprzeczne z dobrymi obyczajami rozumie się takie działania, które są niezgodne z zasadą równorzędności stron kontraktujących.

Druga definicja „rażące naruszenie interesów konsumenta” została sformułowana w przytoczonym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku. Zgodnie z zasługującym na uznanie poglądem rażące naruszenie interesów konsumenta można rozumieć jako nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obyczajów na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym.

Dla uznania klauzuli za niedozwoloną, zgodnie z przepisem art. 385¹ § 1 k.c., poza kształtowaniem praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, musi ona rażąco naruszać jego interesy. Nie jest więc wystarczające ustalenie nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy (sprzeczność z dobrymi obyczajami), lecz konieczne jest stwierdzenie prawnie relewantnego znaczenia tej nierównowagi (rażące naruszenie interesów konsumenta). Należy uwzględnić nie tylko interesy o wymiarze ekonomicznym, ale inne, zasługujące na ochronę dobra konsumenta, jak jego czas, prywatność, poczucie godności osobistej czy satysfakcja z zawarcia umowy o określonej treści (por. E. Łętowska, Prawo umów konsumenckich, Wydawnictwo C.H.Beck 2001, s. 341).

Pozwana przyznała, iż w umowach z konsumentami stosowała wzorzec zawierający wskazaną w pozwie klauzulę umowną.

Postanowienie umowne nie dotyczyło głównych świadczeń stron w umowie, którymi w niniejszej sprawie są:

ze strony pozwanej – wydanie Kart Rabatowych,

ze strony konsumenta – dokonanie 3-krotnych zakupów.

Przechodząc do oceny spornego postanowienia, zdaniem Sądu godzi on w dobre obyczaje poprzez arbitralnie przyjęty sposób przekazywania oświadczeń woli przez pozwaną (...).

Oświadczenie woli jest jednym z elementów składowych czynności prawnych. Czynność prawna najczęściej definiowana jest poprzez „określony stan faktyczny, w skład którego wchodzi co najmniej jedno oświadczenie woli, stanowiące uzewnętrznioną decyzję podmiotu prawa cywilnego wywołania określonych skutków cywilnoprawnych, z którym to stanem faktycznym ustawa wiąże skutki wyrażone w tym oświadczeniu, a także skutki prawne oświadczeniem woli nie objęte, lecz wynikające z ustawy, zasad współżycia społecznego lub ustalonych zwyczajów”.

Przepis art. 61 k.c. mówi o oświadczeniu woli, które ma być złożone innej osobie, czyli o adresacie indywidualnym. Wyznaczenie momentu złożenia oświadczenia woli jest szczególnie ważne ze względu na doniosłość skutków prawnych, z jakimi łączy się moment zapoznania się adresata ze złożonym mu oświadczeniem woli. Doktryna przyjmuje kilka teorii złożenia oświadczenia woli: wysłania, zapoznania się i doręczenia. Kodeks cywilny przyjął ostatnią z wymienionych uznając, że momentem oświadczenia woli jest chwila doręczenia adresatowi oświadczenia w taki sposób, aby mógł zapoznać się z jego treścią. Konstrukcja art. 61 k.c. opiera się na domniemaniu prawnym: fakcie otrzymania przez adresata informacji o istnieniu oświadczenia woli skierowanej do niego i fakcie zapoznania się przez adresata z treścią doręzonego oświadczenia.

Niewystarczające jest poinformowanie o zmianach Regulaminu wprowadzonych przez przedsiębiorcę poprzez umieszczenie informacji w sklepie oraz na stronie internetowej. W ocenie Sądu pozwana niejako zmusza konsumentów do ciągłego śledzenia i sprawdzania, czy Regulamin, który ich obowiązuje nie uległ zmianie, powodując znaczne niedogodności po stronie konsumentów. Choćby takie, że konsument niejednokrotnie dowiadyuje się o dokonanych zmianach stosunkowo późno w odniesieniu do okresu, w którym wprowadzono modyfikację warunków. O zmianach dotyczących istotnych cech świadczenia konsument winien być należycie o nich poinformowany, tak, aby mógł się do niniejszych zmian ustosunkować. Tym bardziej, że tego rodzaju działanie, w ocenie Sądu, godzi w poczucie bezpieczeństwa klientów w odniesieniu do stabilności (w tym przysługujących praw i obowiązków) łączącego strony stosunku zobowiązaniowego oraz godzi w zaufanie, które winno stanowić podstawę umowy.

Bez znaczenia pozostaje zatem argumentacja pozwanej, gdyby zamierzała dokonać zmiany, każdy klient posiadający Kartę Rabatową zostałby wcześniej o tym uprzedzony i otrzymałby tekst nowego regulaminu z informacją o przysługujących mu uprawnieniach, bowiem nie wynika to wprost z treści regulaminu.

Przedmiotowe postanowienie nie uwzględnia i nie zabezpiecza interesu konsumenta, jako słabszej strony umowy. Prowadzi to w konsekwencji do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego w sposób nierównorzędny i rażąco niekorzystny dla konsumenta, w szczególności poprzez niedoinformowanie konsumenta.

Ponadto, należy wskazać, iż zgodnie z art. 479³⁹ k.p.c., z żądaniem uznania postanowienia wzorca umowy za niedozwolone można wystąpić również wtedy, gdy pozwany zaniechał jego stosowania, jeżeli od tego zaniechania nie minęło sześć miesięcy.

W niniejszej sprawie Regulamin, w którym zawarto zakwestionowaną klauzulę umowną, obowiązywał w okresie od dnia 2 stycznia 2011 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku. Wobec powyższego, nie upłynęło 6 miesięcy od zaniechania stosowania przedmiotowego zapisu i tym samym podlegał on ocenie przez Sąd pod względem abuzywności.

Mając powyższe na uwadze Sąd stwierdził, iż przedmiotowe postanowienie stanowi klauzulę niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. oraz zakazał jej wykorzystywania w obrocie z konsumentami - art. 479⁴² k.p.c.

Sąd nie zastosował w niniejszej sprawie zasady wynikającej z art. 102 k.p.c. uznając, iż nie jest to szczególnie uzasadniony wypadek.

Uznając pozwaną za przegrywającą sprawę stosownie do przepisu art. 98 k.p.c. w związku z art. 98 § 3 k.p.c. zaliczono do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego wynagrodzenie i wydatki jednego radcy prawnego. Strona powodowa poniosła koszty wynagrodzenia radcy prawnego należne stosownie do § 14 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności

radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) w wysokości 360,00 zł.

O obciążeniu pozwanej opłatą stałą od pozwu orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2005r., Nr 167, poz. 1398).

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządza się zgodnie z art. 479⁴⁴ k.p.c.

SSO Jolanta de Heij - Kaplińska